

Vaccinaties bij patiënten met IBD

Wout Mares, *MDL-arts, Ziekenhuis Gelderse Vallei*

Elsemieke te Linde, *projectleider Immunostart, nefroloog i.o., UMC Utrecht*

IBD patiëntendag, zaterdag 19 oktober, UMCU

Vaccinaties bij patiënten met IBD

1. Wat zijn vaccinaties?
2. Waarom vaccinaties bij patiënten met IBD?
3. Welke vaccinaties?
4. Hoe zit het met vergoeding?

Deel 1: Wat zijn vaccinaties?

Vaccinatie

Vaccin = middel dat
zonder hem ziek te r

Vaccinia = koepokke
Jenner eind 18^e eeuw

Soorten vaccins

Veel verschillende vaccins beschikbaar. Deze worden opgedeeld in 2 groepen:

1. Levend verzwakte vaccins
2. Dode en geïnactiveerde vaccins

Levend verzwakte vaccins

Voorbeelden:

- Bof, mazelen, rodehond (BMR): zit in rijksvaccinatieprogramma: 14 maanden en 9 jaar
- Waterpokken (Varicella)
- BCG (Tuberculose)
- Gele koorts

Bij gebruik van afweerderdrukkende medicijnen mogen deze **niet** worden gebruikt.

Dode of geïnactiveerde vaccins

Voorbeelden (mn ook van belang voor patiënten met IBD)

- Influenza (griep)
- Humaan papilloma virus (HPV)
- Pneumokokken
- Herpes zoster virus (gordelroos)
- Hepatitis B

Alle geïnactiveerde vaccins zijn veilig voor patiënten met afweeronderdrukkende medicijnen

Deel 2: Waarom vaccinaties bij IBD-patiënten?

Waarom vaccinaties bij IBD-patiënten?

- Patiënten met IBD gebruiken vaak afweeeronderdrukkende medicijnen.
- De eerste afweerreactie tegen infecties kan hierdoor verminderd zijn
- Infecties kunnen vaker voorkomen en ernstiger verlopen

Alleen gebruik mesalazine of lage dosering budesonide is niet afweeeronderdrukkend

Afweeroonderdrukkende medicijnen

Voorbeelden van afweeroonderdrukkende medicijnen:

- Steroïden: Prednison
- Azathioprine, 6-mercaptopurine, tioguanine of methotrexaat
- Anti-TNF: Infliximab, Adalimumab, Golimumab
- Anti-integrines: Vedolizumab
- Anti-interleukines: Ustekinumab, Risankizumab of Mirikizumab
- JAK-remmers: Tofacitinib, Filgotinib of Upadacitinib
- Ozanimod

Deel 3: Welke vaccinaties bij IBD?

Aanbevolen vaccinaties bij IBD

- Pneumokokken
- Gordelroos
- HPV
- (Hepatitis B)
- Influenza

Pneumokokkeninfectie

Pneumokok = bacterie die longontsteking kan veroorzaken
Meest voorkomende oorzaak

Bij gebruik afweerderdrukkende medicijnen hoger risico op:

- Ernstiger beloop
- Meer ziekenhuisopnames

Risico op pneumokokken longontsteking ongeveer 3,5 keer verhoogd bij IBD

Pneumokokkenvaccinatie

- Sinds 2006 in Rijksvaccinatieprogramma
- Sinds 2020 Nationaal vaccinatie programma pneumokokken ouderen (60 t/m 79 jaar)

Vaccinatie wordt aangeraden bij patiënten met IBD die afweerderonderdrukkende medicijnen gebruiken.

Verschillende pneumokokkenvaccins:

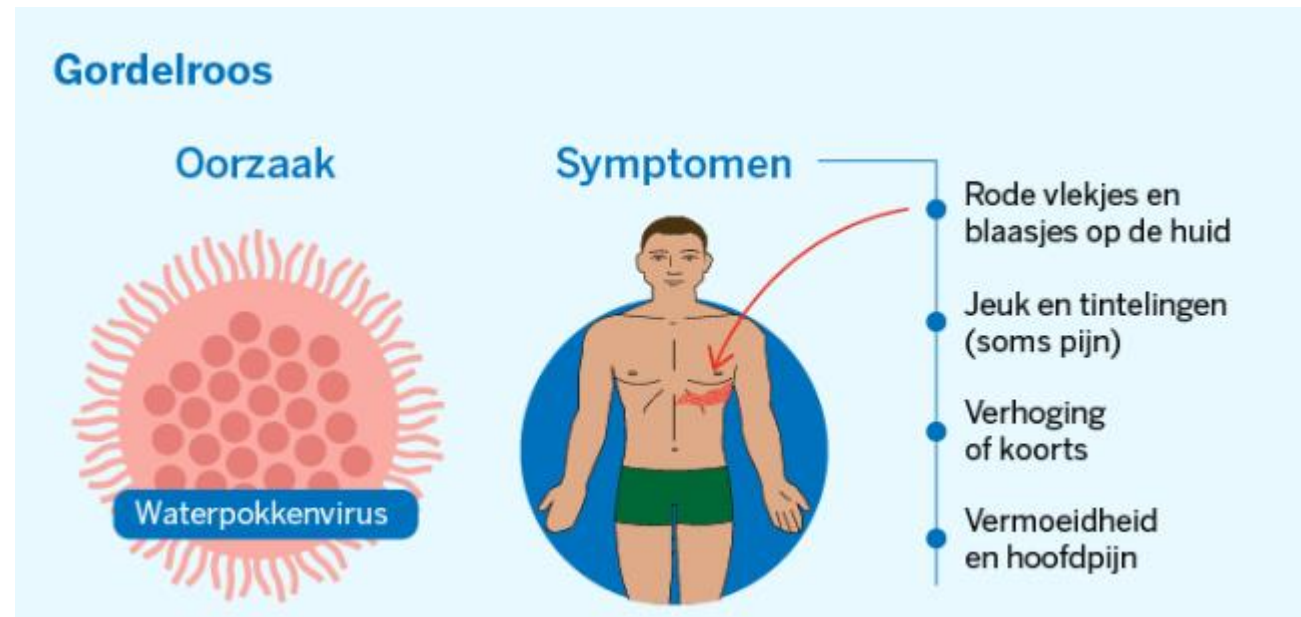
- PCV13 (Prevenar13): eenmalig, gevolgd door PPV23 (Pneumovax) elke 5 jaar
- PCV 20 (Prevenar20): eenmalig

Deze vaccins beschermen tegen de bacterie en mensen worden minder ziek

Gordelroos (Herpes Zoster)

Veel voorkomend probleem, risico neemt toe met leeftijd

- 95% van personen in NL heeft waterpokken doorgemaakt
- 25% van alle personen in NL krijgt gordelroos in zijn/haar leven
- 7% houdt er hevige pijnklachten aan over (postherpetische neuralgie)

Risico gordelroos bij IBD ongeveer 2-3x verhoogd

- Ook hoger risico op ernstiger beloop
- Risico neemt toe bij hogere leeftijd (mn > 50 jaar)
- Bij gebruik JAK-remmers is het risico op gordelroos extra verhoogd:

Tofacitinib (Xeljanz), Filgotinib (Jyseleca) en Upadacitinib (Rinvoq)

Gordelroos vaccinatie

Shingrix: geïnactiveerd vaccin

- Veilig voor patiënten met afweerderonderdrukkende medicijnen
- Beschikbaar sinds 1 juli 2020
- 2 doses: 0 en 2 maanden (1-6 maanden)
- Kosten 2x 175 euro, vergoeding voor specifieke risicogroepen

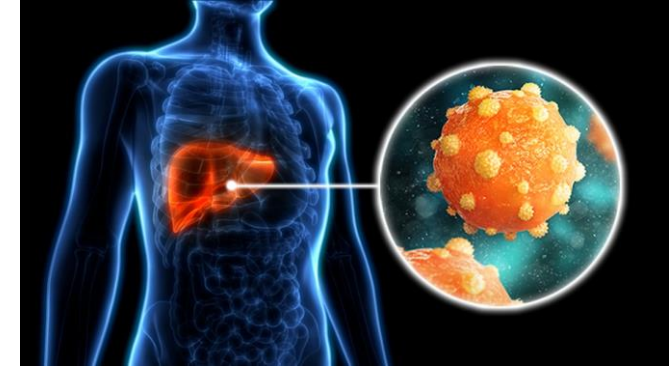
HPV-vaccinatie

- HPV = Humaan Papilloma Virus
Dit virus geeft verhoogd risico op oa baarmoederhalskanker
- Voor patiënten met IBD wordt dit vaccin geadviseerd indien:
gebruik afweerderdrukkende medicijnen én leeftijd < 27 jr
- Extra relevant voor vrouwen met IBD: hoger risico op ernstiger beloop HPV-infectie
- Vaccin zit in rijksvaccinatieprogramma: 2 prikken op 9-jarige leeftijd
Bij gebruik afweerderdrukkende medicijnen 3 prikken (175 euro per prik)

Hepatitis B vaccinatie

Hepatitis = virusinfectie van de lever.

Sinds 2011 in rijksvaccinatieprogramma (3 prikken voor 1e verjaardag)

Vaccinatie bij IBD-patiënten met afweeeronderdrukkende medicijnen ter overweging

Deel 4: Vergoedingen vaccins

Uitdagingen vaccinatiezorg

- Gebrek aan kennis bij zorgverleners
- Wie stelt de indicatie?
- Wie regelt wat?
- Waar wordt de vaccinatie uitgevoerd?
- Wie betaalt de kosten?

Immunostart project

- Medisch specialistische beroepsverenigingen (NIV, NVvH, NvII, NVR, NVvAKI, NvMDL, NFN)
- CROHN & COLITIS NL
- RIVM
- GGD
- LCR

Handleiding voor gebruik in de spreekkamer

Vergoeding voor vaccinatie

Regiehouderschap in aanbeveling en toediening van vaccinaties

Vergoedingen vaccinaties

Twee manieren van vergoeding:

1. Vergoeding via de huisarts / eigen apotheek
2. Vergoeding in het ziekenhuis

Vergoeding via de huisarts

- Vergoed: pneumokokkenvaccinatie
- Niet vergoed: gordelroos-, HPV-, hepatitisvaccinatie

Waarschijnlijk op korte termijn vergoeding voor gordelroosvaccinatie bij gebruik van biologicals of JAK-remmers.

Vergoeding via het ziekenhuis

- Lange tijd konden vaccinaties niet gedeclareerd worden.
 - Sinds januari 2024 kan dit wel.
- Is het hiermee opgelost? Nee helaas...
 - Elk ziekenhuis moet zelf regelen dat de vaccinatiezorg geregeld wordt.
 - Elk ziekenhuis moet onderhandelen met zorgverzekeraar over hoogte vergoeding.
 - Veel ziekenhuizen staan er financieel niet sterk voor: als er extra kosten aan vaccinaties zitten wellicht geen goedkeuring

Rol voor de GGD?

- Pilot (onderzoek) regio Utrecht
- Patiënten met IBD worden gevaccineerd bij de GGD
- Mogelijk in de toekomst een grotere rol voor de GGD in het vaccineren van mensen met een verminderde afweer.

Take home messages

Patiënten met IBD met afweeeronderdrukkende medicijnen hebben verhoogd risico op bepaalde infecties

Advies te vaccineren tegen:

- Pneumokokken
- HPV (leeftijd < 27 jaar)
- Gordelroos (gebruik JAK-remmer / doorgemaakte gordelroos / leeftijd > 50 jaar?)
- Evt hepatitis B
- Influenza

Take home messages

Vaccinatiezorg en vergoeding: nog lang niet overal geregeld

Uitgebreide landelijke initiatieven om te zorgen dat vaccinatiezorg verbetert (o.a. Immunostart project)

Doel: voor alle (IBD) patiënten met afweeeronderdrukkende medicijnen vaccinatie en vergoeding goed geregeld

Vragen?

Contact:

- maresw@zgv.nl
- e.telinde-4@umcutrecht.nl
- www.immunostart.nl

